

Sociological Study of Social Factors Affecting Adolescents' Tendency to Vandalism (Case Study: High School Male Adolescents in Shush County)

Ziba Damdam¹
Fatemeh Garavand²

Abstract

The aim of this study was to investigate the social factors affecting the occurrence of vandalism among high school students (case study, Shush county). Theoretically, Sutherland's relative relationship theory, Howard-Weehlin's theory, Durkim's anomie theory, Merton's structural pressure and Hirashi's social bond and The Good Family structure have been used to investigate the hypotheses. The research method of this paper is quantitative and survey. The sample size was 400. According to Morgan table for the statistical population of 2400 people, the sample size should be considered 331 people, but in order to be more accurate, the sample size in this study is 400 people. SPSS software version 22 was used to analyze the data. To analyze the data, central tendency, dispersion and regression indices were used at the descriptive level and correlation and regression methods were used at the inferential level. The results of this study showed that variables such as self-esteem, financial pressure, labeling, family control and supervision, adherence to religious values and social norms and laws, emotional poverty, the use of mass media and the type of content transmitted from the media have a significant relationship with vandalism. The results of regression analysis also showed that among these seven independent variables, variables of labeling, family control and supervision, adherence to religious and legal values and norms, media use and emotional poverty had a significant effect on the vandalism behaviors of male adolescents and were able to explain 54% of the variance of vandalistic behaviors. Also, among these variables, emotional poverty variable had the greatest effect on adolescents' social behaviors.

Keywords: *Vandalism, Emotional Poverty, Adherence to Values and Norms, Family Control and Supervision, Adolescents.*

-
1. Correspondent Author: M. A. in Sociology Shahid Chamran University of Ahvaz, Damadam866@yahoo.com
  2. Ph. D. Student in Sociology, Social Problems Of Iran, Payame Noor University, Graduate Center. Garavandfatemeh@gmail.com

بررسی جامعه‌شناختی عوامل اجتماعی مؤثر بر

گرایش نوجوانان به وندالیسم

(مورد مطالعه: نوجوانان پسر مقطع متوسطه شهرستان شوش)

زیبا دمامد*، فاطمه گراوند**

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۱/۲۰

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۱۹

چکیده

هدف تحقیق حاضر، بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر وقوع وندالیسم در بین دانش آموزان مقطع دبیرستان (مورد مطالعه، شهرستان شوش) می‌باشد. به لحاظ نظری از تئوری ارتباط نسبی ساترلند، نظریه کلوارد و اوهلین، نظریه آنومی دورکیم، فشار ساختاری مرتن و پیوند اجتماعی هیراشی و ساختار خانواده گود جهت بررسی فرضیه‌ها استفاده شده است. روش تحقیق این مقاله کمی و پیمایشی می‌باشد. حجم نمونه ۴۰۰ نفر بوده است. بر اساس جدول مورگان برای جامعه آماری ۲۴۰۰ نفری حجم نمونه باید ۳۳۱ نفر در نظر گرفته شود، اما به منظور دقت بیشتر حجم نمونه در پژوهش حاضر ۴۰۰ نفر در نظر گرفته شده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Spss نسخه ۲۲ استفاده شده است. برای تحلیل داده‌ها، در سطح توصیفی از شاخص‌های گرایش مرکزی، پراکنندگی و در سطح استنباطی از روش همبستگی و رگرسیون استفاده گردید. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که متغیرهای عزت نفس، فشار مالی، برجسب خوردن، کنترل و نظارت خانوادگی، پابندی به ارزش‌های مذهبی و هنجارها و قوانین اجتماعی، فقر عاطفی، میزان استفاده از رسانه‌های جمعی و نوع محتوای منتقل شده از رسانه‌ها با وندالیسم رابطه معناداری دارند. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که از میان این متغیرهای مستقل هفت‌گانه، متغیرهای برجسب خوردن، کنترل و نظارت خانوادگی، پابندی به ارزش‌ها و هنجارهای مذهبی و قانونی، میزان استفاده از رسانه‌ها و فقر عاطفی تأثیر معناداری بر رفتارهای وندالیسمی نوجوانان پسر داشته‌اند و توانسته‌اند ۵۴ درصد از واریانس رفتارهای وندالیستی را تبیین کنند. همچنین از میان این متغیرها، متغیر فقر عاطفی بیشترین تأثیر را بر ارتکاب رفتارهای وندالیستی نوجوانان داشته است.

کلیدواژه‌ها: وندالیسم، فقر عاطفی، پابندی به ارزش‌های و هنجارها، کنترل و نظارت خانوادگی،

نوجوانان.

*. نویسنده مسئول: کارشناس ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز Damadam866@yahoo.com

** . دانشجوی دکتری رشته جامعه‌شناسی بررسی مسائل اجتماعی ایران؛ دانشگاه پیام نور تهران مرکز تحصیلات تکمیلی

Garavandfatemeh@gmail.com

مقدمه

بدون تردید توسعه و پیشرفت جوامع تا حد زیادی به نیروی انسانی سالم، متعهد و متخصص در آن جوامع بستگی دارد؛ اما یکی از عواملی که در نابودی نیروی انسانی سهم به سزایی دارد، پدیده‌ی ارتکاب جرم و وندالیسم و بزهکاری می‌باشد. یکی از این مسائل که سالانه خسارت فراوانی را به اماکن عمومی جامعه وارد می‌سازد، وندالیسم است. با نگاهی کوتاه به اماکن عمومی و محیط مدارس، شاهد تخریب اموال عمومی از قبیل کیوسک‌های تلفن، صندلی اتوبوس‌ها و به ویژه سرقت اموال مدارس، شکستن شیشه‌ها، میز و صندلی مدارس، شیرآلات، تخریب سرویس‌های بهداشتی، خط کشیدن روی درودیوار و... می‌باشیم. میسر و کلینارد^۱ (۱۹۷۵) در تعریف وندالیسم^۲ متذکر می‌شوند که «وندالیسم عبارت است از تخریب ارادی اموال و متعلقات عمومی به صورتی مداوم و مکرر» (محسنی تبریزی، ۱۳۸۳: ۲۲). روی آوردن نوجوانان به وندالیسم و رفتارهای تخریبگرانه و ارتکاب جرم و بزهکاری علاوه بر خساراتی که سالانه بر جامعه وارد می‌سازد، باعث تباهی زندگی نوجوانان به عنوان آینده‌سازان جامعه نیز می‌شود؛ چراکه ارتکاب جرم در این دوره، آنان را به سوی ارتکاب جرائم کلان‌تر در بزرگسالی سوق می‌دهد. به‌طور کلی رفتارهای خرابکارانه و وندالیستی نوجوانان هزینه‌های کلان و گزافی را بر جامعه تحمیل می‌کند و جامعه را از داشتن نیروی انسانی کارآمد، متخصص و متعهد در آینده محروم ساخته و امنیت جامعه را به مخاطره می‌اندازد؛ بنابراین وندالیسم یکی از مسائل اجتماعی مهمی است که جامعه‌ی ما را به‌طور جدی تهدید می‌کند و البته تنها مختص جامعه‌ی ما نیست و تمامی جوامع با این معضل روبرو هستند. پیچیدگی علل گرایش نوجوانان به وندالیسم موجب شده است که پژوهشگران مختلف از زوایای گوناگون موضوع را مورد بررسی و کنکاش قرار دهند. در این تحقیق نیز به دنبال بررسی برخی از عوامل اجتماعی مؤثر بر رفتارهای وندالیستی و تخریبگرانه نوجوانان پسر مقطع متوسطه شهرستان شوش می‌باشیم. رفتارهای وندالیستی و خرابکارانه مختص دوره‌ی نوجوانی است و بیشتر جرائم خرابکارانه و وندالی در دوره متوسطه اتفاق می‌افتد. همچنین بر اساس نظر کارشناسان و تحقیقات مختلف، مردان بیش از زنان گرایش به رفتارهای وندالیستی و

1. Clinard, M., Meirer, R
2. Vandalism

تخریب اموال عمومی دارند. «آمارها در ایران نشان می‌دهد که ۶۷ درصد از افراد دستگیر شده وندال در گروه سنی ۱۰ تا ۲۵ سال قرار دارند که در آن سهم مردان بیشتر از زنان است. به طوری که ۷۵ درصد از این آمار مردان و ۱۹ درصد زنان را تشکیل می‌دهد. به لحاظ تحصیلی، ۳۴ درصد تحصیلات راهنمایی و ۲۲/۹ درصد تحصیلات ابتدایی داشته‌اند» (محسنی تبریزی، ۱۳۸۳: ۵۲). همه ما در اماکن عمومی و حتی در مدارس بارها شاهد این گونه رفتارهای تخریبگرانه بوده‌ایم ولی آن‌ها را عادی تلقی کرده‌ایم. حال سؤالی که در اینجا مطرح است این است که چه عواملی سبب می‌شود که این نوجوانان به تخریب سرمایه‌ی عمومی جامعه دست بزنند؟

همان‌گونه که اشاره شد بیشترین رفتارهای وندالیستی در دوره نوجوانی اتفاق می‌افتد. حال از آنجا که دوره نوجوانی دوره سرنوشت‌ساز شکل‌گیری هویت و شخصیت فردی است، چنانچه این هویت به شکلی مضر شکل گرفته و ناهنجاری‌های اخلاقی جزئی از هویت نوجوان در این دوره شود، صدمه اصلی در درجه اول به پیکره جامعه وارد می‌شود. چرا که نوجوانان آینده‌سازان جامعه هستند و ناهنجاری اخلاقی آن‌ها تهدیدی است برای پیکره هنجار طلب جامعه. بسیاری از متخصصان علوم انسانی (جامعه‌شناسان، روان‌شناسان، جرم‌شناسان) معتقدند که رفتارهای وندالیستی و تخریبگرانه در دوره نوجوانی، مقدمه‌ای است برای ارتکاب جرم و بزهکاری در دوره بزرگسالی. به همین علت در این پژوهش به دنبال بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش نوجوانان به رفتارهای وندالیستی می‌باشیم.

پژوهش‌های متعدد در جهان نشان می‌دهد که مطالعه‌ی وندالیسم از چند جنبه دارای اهمیت است. نوجوانان و جوانانی که گرفتار این مسئله اجتماعی می‌شوند در اکثر موارد فرصت‌های جبران‌ناپذیری را از حیث تحصیل و کار از دست می‌دهند. وجود چنین سابقه نامطلوبی، در زندگی آینده‌ی آن‌ها تأثیر فراوانی می‌گذارد و با توجه به پذیرفته نشدن آن‌ها در حلقه‌های درسی و کاری، قشری مطرود از این گونه افراد به وجود می‌آید که مسئله را برای نسل‌های آینده تشدید می‌کند و موجب تباهی نوجوانان و جوانان بیش‌تری می‌شود (مشکانی، ۱۳۸۳: ۲۴۰). تا وقتی که علل مؤثر بر گرایش نوجوانان به رفتارهای وندالیستی و تخریبگرانه شناخته نشود، نمی‌توان گامی جهت کاهش این معضل اجتماعی برداشت. با شناخت علت مسئله‌ی وندالیسم از سوی نوجوانان، می‌توان

با ارائه راهکارهایی به کاهش این معضل و بازگشت فرد و ندان به جامعه امیدوار بود. کاهش رفتارهای وندالیستی موجب کاهش سرمایه‌گذاری در زمینه بازسازی اموال عمومی می‌شود. سرمایه‌ای که می‌توان آن را در دیگر زمینه‌ها و جهت آبادانی هر چه بیشتر جامعه به کار گرفت. همچنین موجب نجات آثار فرهنگی و هنری جامعه و جلوگیری از تخریب آن‌ها می‌گردد؛ بنابراین شناخت عوامل اجتماعی مؤثر رفتارهای وندالیستی نوجوانان از اهمیت و ضرورت برخوردار است. در این پژوهش محقق به دنبال این هدف کلی است که با استفاده از روش پیمایش به بررسی جامعه‌شناختی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه شهرستان شوش در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ به وندالیسم بپردازد. پس از آن، محقق، این مسئله را بررسی خواهد کرد که چه ارتباطی بین عوامل فردی (عزت‌نفس، ارزش‌ها و هنجارها)، عوامل فرهنگی (رسانه‌ها، برجسب زدن)، عوامل خانوادگی (کنترل و نظارت خانوادگی، فقر عاطفی) و عوامل اقتصادی (فشار مالی) به عنوان متغیرهای مستقل پژوهش با وندالیسم به عنوان متغیر وابسته وجود دارد؟ در ادامه تحقیق، رابطه میان متغیرهای فوق بررسی و موردسنجش قرار گرفته است.

ادبیات تحقیق

وظیفه‌ی مطالعات اکتشافی (پیشینه‌ی تحقیق) این است که چشم‌اندازهای تحلیلی را وسعت بخشیده و محقق را با افکار متخصصان دیگر آشنا سازد. در این صورت و جوه گوناگون مسئله‌ی تحقیق که به تنهایی محقق نمی‌تواند به آن‌ها پی ببرد، برایش آشکار شده و در نهایت به او در گزینش چارچوب نظری مسئله‌ی تحقیقش کمک می‌کند. بر همین اساس در این قسمت از تحقیق، سعی شده به برخی از تحقیقات و نظرسنجی‌هایی که تاکنون در مورد ارتکاب جرم و عوامل مؤثر بر آن انجام شده است، پرداخته شود.

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای تحقیق

تعریف مفهومی: پاتریس ژانورن، وندالیسم را نوعی روحیه بیمارگونه تعریف می‌کند که به تخریب تأسیسات عمومی نظیر تلفن‌های عمومی، صندلی اتوبوس‌های شهری و... تمایل دارد. (ژانورن، ۱۳۶۷: ۲۸). فرجاد وندالیسم را این‌گونه تعریف کرده است: «نوعی از جرائم علیه اموال که

مخصوص اطفال و نوجوانان می‌باشد که عاملین آن اکثراً ناشناخته می‌مانند. این جرم تقریباً به پسران و به ویژه پسران شهرنشین اختصاص دارد» (فرجاد، ۱۳۸۲: ۲۱۶). میسر و کلینارد نیز در تعریف وندالیسم متذکر می‌شوند که وندالیسم عبارت است از تخریب ارادی اموال و متعلقات عمومی به صورتی مداوم و مکرر (Meier & Clinard، ۱۹۷۵: ۲۰۸). به نظر آنان در عمل غیرممکن است که بتوان وسعت یا هزینه وندالیسم را در جامعه برآورد کرد. از دیدگاه آنان مدارس، هدف درجه اول رفتارهای وندالیسمی است (همان: ۲۱۰-۲۰۸).

تعریف مفهومی عزت نفس

راجرز^۱ عزت نفس را ارزیابی مداوم شخص از ارزشمندی خویش و یا نوعی قضاوت نسبت به ارزشمندی وجود خود تعریف کرده است. طبق دیدگاه راجرز، عزت نفس، در اثر نیاز به توجه مثبت دیگران به وجود می‌آید. نیاز به توجه مثبت دیگران، شامل بازخوردها، طرز برخورد گرم و محبت آمیز، صمیمیت، پذیرش و مهربانی از طرف محیط به ویژه والدین کودکان و نوجوانان است. (شاملو، ۱۳۶۹) کوپر اسمیت نیز می‌گوید: «عزت نفس عبارت است از یک قضاوت شخصی در مورد با ارزش بودن یا بی‌ارزش بودن؛ قبولی یا عدم قبولی خود که در نگرش او متظاهر می‌شود» (لارنس و الیور، ۱۳۸۶).

تعریف مفهومی برجسب خوردن: بیکر^۲ و لمرت^۳ معتقدند که گروه‌های اجتماعی توسط قوانینی که ایجاد می‌کنند، باعث پدید آمدن انحراف می‌شوند. قوانینی که تخلف از آنان، انحراف را می‌سازد. بر اساس این نظریه منحرف شناختن فردی که واقعاً منحرف نیست، ممکن است او را به آدم منحرف واقعی تبدیل نماید. تأیید برجسب انحراف فرد به‌طور رسمی یا غیررسمی موجب رفتار نامطلوب دیگران با او می‌شود و نه تنها او را از شکستن هنجارها باز نمی‌دارد، بلکه موجب افزایش تمایل او به شرکت در گروه‌های منحرف نیز می‌شود و رشد یک شخصیت منحرف را در فرد تسهیل می‌کند (تبریزی، ۱۳۸۳: ۱۰۵). در واقع از نظر بیکر و لمرت، نقض قواعد توسط برخی افراد و گروه‌ها قابل بخشش و توسط عده‌ای دیگر مستلزم مجازات است؛ بنابراین، کجروی تا

1. Rogers
2. Becker
3. Lemert

حدی وابسته به ماهیت عمل است؛ اما بیش از آن بستگی به نحوه واکنش دیگران نسبت به عمل و عامل آن دارد (کوزر و روزنبرگ، ۱۳۸۷: ۴۸۸ و ۴۸۹؛ گیدنز و بردسال، ۱۳۸۶: ۳۰۵).

تعریف مفهومی کنترل و نظارت خانوادگی: رومرو و روییز^۱ معتقدند نظارت والدینی عبارت است از اینکه والدین می‌دانند نوجوانشان در زمان‌هایی که با آن‌ها نیست، کجا به سر می‌برد، با چه کسانی هست، به چه کار مشغول است و عمده اوقاتش را چگونه سپری می‌کند (رومرو و روییز، ۲۰۰۷). به بیان دیگر نظارت والدین را می‌توان میزان آگاهی و پیگیری والدین نسبت به مکان‌هایی که فرزندانشان در آنجا حضور داشته و اعمالی که انجام می‌دهند، تعریف کرد (فروجد و کالتیالا^۲، ۲۰۰۷).

تعریف مفهومی پایبندی به ارزش‌های مذهبی و هنجارها: پایبندی مذهبی به معنای التزام عملی و ذهنی به باورهای دینی است (احمدی، ۱۳۸۸). دورکیم معتقد است که وقتی در مورد پذیرش هنجارهای اجتماعی و اهداف و انتظارات جامعه اتفاق نظر وجود نداشته باشد، بی‌هنجاری یا آنومی شکل می‌گیرد. آنومی در نظر دورکیم به بی‌سازمانی، گسستگی و ازهم‌گسیختگی اجتماعی، اختلال و اغتشاش در نظام جمعی اشاره دارد. (ملکمیان و شریفیان، ۱۳۸۸: ۱۴۸)

تعریف مفهومی فشار مالی: منظور فشارهایی است که فرد و خانواده‌اش به لحاظ امکانات اقتصادی و وضعیت رفاهی از قبیل خرید لباس، غذا و... با آن مواجه هستند. در واقع به عنوان ناتوانی در کسب حداقل استاندارد زندگی تعریف شده است. (خداداد کاشی و همکاران، ۱۳۸۱: ۱۰-۱۱).

تعریف مفهومی فقر عاطفی: هلمت کوری^۳ جامعه‌شناس آلمانی معتقد است که فقر عاطفی ناشی از رسیدگی نکردن والدین، ارضای عاطفی نشدن، برتری دادن فرزندی بر فرزندان دیگر توسط والدین، تنهایی بیش از اندازه، تخلیه روحی نشدن، سرکوبی شخصیت فرد توسط دیگران و تشویق و تحسین نکردن او می‌باشد که همگی باعث ایجاد تشویش‌هایی در شخص می‌شود. فقر عاطفی در بروز رفتارهای وندالیستی می‌تواند مؤثر واقع شود. سلامت نیوز، ۱۳۹۴. در این تحقیق منظور،

1. Romero & Ruiz
2. Frojd S, Kaltiala-Heino R
3. Hulmet kory

احساسی است که این نوجوانان نسبت به میزان مهر و محبت اطرافیان مخصوصاً خانواده‌شان نسبت به خودشان دارند.

تعریف مفهومی میزان استفاده از رسانه‌های جمعی و نوع محتوای منتقل شده از طریق رسانه‌ها: از دیدگاه گولد، رسانه‌های جمعی به تمام ابزارهای غیرشخصی ارتباط گفته می‌شود که به وسیله آن، پیام‌های دیداری یا شنیداری به طور مستقیم به مخاطبان انتقال می‌یابند. تلویزیون، رادیو، سینما اینترنت، ماهواره و... در زمره رسانه‌های جمعی محسوب می‌شوند (گولد، ۱۳۷۶:۴۳۶). همچنین به معنای این است که فرد چه میزان از وقت خود را صرف استفاده از رسانه‌های جمعی از قبیل رادیو، تلویزیون، ماهواره، اینترنت و ... می‌کند و چه نوع محتواهایی را از این طریق دریافت می‌کند.

پیشینه تحقیق

محقق و سال انجام تحقیق	عنوان تحقیق	نتیجه تحقیق
احمدی و همکاران (۱۳۸۰)	بررسی تطبیقی رفتار بزهکارانه‌ی دانش‌آموزان دبیرستان‌های نظام قدیم و جدید شهر شیراز	نتایج حاصل از این پژوهش نشان داده است که بین محل تولد، جنسیت، وضعیت تحصیلی، استفاده از تولیدات فرهنگی غرب و نحوه‌ی گذران اوقات فراغت و رفتار بزهکارانه‌ی دانش‌آموزان رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.
حسینی نژاد (۱۳۸۴)	بررسی علل اقتصادی جرم‌با استفاده از داده‌های تلفیقی بین استانی	بین نابرابری درآمدی و سرقت رابطه‌ی مثبت، بین رشد اقتصادی و سرقت رابطه‌ی منفی و بین نسبت جمعیت جوان جامعه و سرقت رابطه‌ی مثبت وجود دارد.
مقیمی اسفند آبادی (۱۳۸۵)	بررسی رابطه‌ی معلولیت جسمی والدین و نیز شرایط عاطفی خانواده با بزهکاری افراد ۱۵ تا ۱۹ ساله شهر تهران	نتایج نشان داد که عوامل اقتصادی و آموزشی بر بروز رفتار بزهکارانه در میان نوجوانان مؤثرند.
شریفی (۱۳۸۸)	بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مرتبط با تمایل دختران به رفتار بزهکارانه در شهر شیراز	متغیرهای وضعیت اشتغال، وضعیت تأهل، میزان سواد، میزان نظارت خانواده، میزان آشفتگی در خانواده، تعداد دوستان بزهکار، نوع مسکن، میزان استفاده رسانه‌های جمعی با تمایل به رفتار بزهکارانه در بین پاسخگویان رابطه‌ی معناداری دارند.

محقق و سال انجام تحقیق	عنوان تحقیق	نتیجه تحقیق
مهرگان، نادر، گرشاسبی فخر (۱۳۹۰)	«نابرابری درآمدی و جرم در ایران»	با تشدید نابرابری درآمدی، تعداد جرائم از نوع سرقت نیز افزایش داشته است.
ماشیرو توشیما (۲۰۰۰)	بررسی رابطه‌ی میان شاخص‌های اقتصادی و جرم در ۴۷ منطقه‌ی ژاپن	سطح فقر رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری با قتل دارد.
سانچز (۲۰۰۲)	عوامل اقتصادی جرم در کشور کلمبیا	نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که نابرابری‌های اقتصادی همواره به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل اقتصادی (بالقوه) در ارتکاب جرم به خصوص جرائم علیه اموال محسوب می‌شود.
فرایدی (۲۰۰۵)	بررسی رفتارهای بزهکارانه در میان نوجوانان چینی	نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین افراد بزهکار و غیر بزهکار از نظر تأثیر گروه همسالان، تأثیر خانواده و مدرسه قابل مشاهده است.
هیون لی (۲۰۰۹)	بررسی تأثیر نظارت والدین بر رفتارهای بزهکارانه	در این پژوهش تحلیل رگرسیون چند متغیره نشان داد که نظارت والدین بالاترین پیش‌بینی‌کننده‌ی بزهکاری نمی‌باشد؛ بلکه متغیرهایی که با ساختار خانواده و گروه همسالان همبستگی دارند، پیش‌بینی‌کننده‌ی معنی‌داری برای متغیر بزهکاری هستند.
فوگره، پوگت و کرامرز (۲۰۰۹)	بررسی رابطه‌ی بین بیکاری جوانان و ارتکاب جرم بر اساس آمارهای کشور فرانسه	نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که رابطه‌ی بین بیکاری کل و بیکاری جوانان با ارتکاب جرم مثبت بوده و بیکاری جوانان تأثیر به‌مراتب شدیدتری بر نرخ ارتکاب جرم دارد.
دانگسیو وو و ژونگ مین وو (۲۰۱۱)	رابطه‌ی بین جرم، نابرابری درآمدی و بیکاری در انگلستان	در این مطالعه، رابطه‌ی بین بیکاری و نابرابری درآمدی را قویاً اثبات نموده و نتیجه می‌گیرد که ارتکاب جرم ذاتاً و در سطح کلان اقتصادی یک پدیده‌ی اقتصادی می‌باشد و برای مبارزه با آن رفع معضلات اقتصادی در درجه‌ی اول اهمیت قرار دارد

نتیجه تحقیق	عنوان تحقیق	محقق و سال انجام تحقیق
نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که بیکاری بر روی ارتکاب جرم تأثیر مثبت دارد اما تأثیر میزان دانش‌آموزان مدرسه‌ای در ارتکاب جرم منفی بوده است.	بررسی رابطه‌ی بین نرخ ارتکاب جرم، بیکاری و میزان دانش‌آموزان مدرسه‌ای شهر بخارست در رومانی	رالوکا ^۱ و دومیترو (۲۰۱۲)
بر اساس یافته‌های حاصل از این بررسی، بیشتر افرادی که به انجام این‌گونه کارها و اعمال مبادرت می‌کنند، کودکان و نوجوانانی هستند که از موفقیت تحصیلی کمتری در مدارس برخوردار بوده، دسترسی به امکانات تفریحی کمتری داشتند، منزوی و سرخورده بوده و اغلب بیکار و سرگردانند.	مقابله با گرافیتس و وندالیسم	سوزان گیزون ^۲ و پال ویلسون (۱۹۹۰)

مبانی نظری پژوهش

در این تحقیق به منظور تبیین نقش متغیرهای مستقل موجود بر رفتارهای وندالیسمی نوجوانان برای یافتن چارچوب نظری چندین نظریه با هم تلفیق شده و از الگویی ترکیبی و تلفیقی استفاده شده است. پس از مقایسه‌ی نظریه‌های مختلف مشخص شد که برای متغیر عزت‌نفس از نظریه وندالیسم هوبر استفاده شده است. در خصوص متغیر برجسب از نظریه انگ‌زنی بکر ولمرت و نظریه پیوند افتراقی ساترلند، نظریه‌ی ویلیام گود در مورد نقش خانواده و ازهم‌گسیختگی خانواده در بروز رفتارهای وندالیسمی، نظریه‌ی مرتن در ارتباط با نقش فقر و شرایط نامطلوب اقتصادی به عنوان یک عامل ساختاری در شکل‌گیری کج‌روی، نظریه آنومی امیل دورکیم در خصوص پابندی مذهبی؛ نظریه پیوند افتراقی ساترلند در خصوص استفاده از رسانه‌های جمعی و نظریه ویلیام گود برای متغیر فقر عاطفی و رابطه‌ی آن با وندالیسم استفاده شده است.

1. Raluca
2. p.wilson

- نظریه هوبر

هوبر^۱ عوامل متعددی را در بروز رفتارهای وندالیستی مطرح می‌سازد که از شایع‌ترین آن‌ها جلب توجه به واسطه کمبود محبت، خودخواهی، احساس عدم تعلق به وسایل نقلیه خودکار، احساس خودباختگی، احساس غلبه ماشین بر انسان، حس انتقام‌جویی و داشتن شخصیت ضداجتماعی است. به نظر هوبر در خانواده‌هایی که کودکان نمی‌توانند نیاز به تأیید و منظور شدن خود را از سوی دیگران برآورده سازند، از یکسو دچار ناکامی و سرخورگی می‌شوند که نتیجه‌ی آن پرخاشگری است و از سوی دیگر، به علت عدم دریافت توجه و محبت کافی از سوی دیگران، خود جای والدین بی‌توجه قرار گرفته و خود را عزیز می‌دارند. بدیهی است که این امر احساسات خودخواهی و خودپرستی را در آنان تقویت می‌کند. از طرفی توسعه و تکوین «من اجتماعی» در بستری خاص مجال بروز خودپندارنده و عزت‌نفس را در این کودکان سلب کرده و باعث اختلال و اغتشاش در خودشناسی و هویت‌یابی آنان می‌شود؛ بطوریکه در این کودکان احساس ازخودبیگانگی و بحران هویت به شدت مشهود است (هوبر، ۱۹۹۱:۱۹).

- نظریه ویلیام گود

ویلیام گود معتقد است که خانواده کانون و هسته اصلی شکل اجتماعی و به عنوان یک سیستم کوچک اجتماعی است. زیرا بنای جامعه بزرگ‌تری را فراهم می‌کند، هنجارها و ارزش‌های حاکم بر آن بر تک‌تک افراد تأثیر قطعی دارند و هرگونه نابسامانی در نهاد خانواده در بروز شخصیت کج رو و بزهکار مؤثر است. بنا بر نظریه‌ی آنومی خانواده ویلیام، افرادی که در داخل خانواده مورد بی‌توجهی و بی‌مهری بوده‌اند، برای خلاص شدن از چنین وضعیتی دست به رفتارهای کج روانه زده و به ورطه‌ی انحراف کشیده می‌شوند (همان، ۱۲۳۳).

- نظریه بکرولمرت

نظریه پردازان نظریه‌ی برچسب، انحراف را یک پدیده‌ی اجتماعی می‌دانند و بر این باورند که کج رفتاری اجتماعی ناشی از عوامل روان‌شناختی یا زیست‌شناختی نیست و منحرفان ذاتاً

1. Hauber

منحرف نیستند؛ بلکه این جامعه است که هویت انحرافی را در فرد پدید می‌آورد (ستوده، ۱۳۸۹: ۱۳۲). این رویکرد، کج‌رفتاری را مفهومی ساخته‌ی جامعه‌می‌داند؛ یعنی گروهی در جامعه با تصویب قوانینی که تخطی از آن‌ها کج‌رفتاری محسوب می‌شود، مفهوم کج‌رفتاری را می‌سازند. کج‌رفتار کسی است که انگ کج‌رفتاری به طور موفقیت‌آمیزی در مورد او به کار رفته است (صدیق‌سروستانی، ۱۳۸۳: ۲۶). در حقیقت، لمرت^۱ علت انحراف را در این دو وضعیت از هم تفکیک می‌کند. علت جرم در مرحله اول به تعداد موقعیت‌ها گوناگون است. از آنجا که موقعیت‌های وقوع آن‌ها بسیار متنوع است، علت واحدی را نمی‌توان برای آن پیدا کرد. تنها راه ممکن طبقه‌بندی و تفکیک موقعیت‌ها از یکدیگر است. لمرت معتقد است، اینکه انحراف محدود به مرحله اول بماند یا خیر به عکس‌العمل مردم بستگی دارد. متخلف ممکن است نقش بهنجار دیگری را بپذیرد یا رفتار را در شکل محدودتری که توسط دیگران قابل تحمل باشد، ادامه دهد. وقتی متخلف با تکرار رفتار یا نقش انحرافی به دفاع از خود و رفع مشکلاتی برآید که عکس‌العمل دیگران برای او ایجاد کرده است، انحراف وارد مرحله دوم می‌شود (انحراف ثانویه). مرحله دوم زمانی تکمیل می‌شود که فرد هویت کاملاً منحرف بپذیرد و زندگی خود را بر اساس نقش منحرف سازمان دهد. چنین مرحله‌ای از انحراف زمانی پدید می‌آید که فرد با تکرار رفتار مجرمانه به عکس‌العمل دیگران پاسخ دهد و دیگران عکس‌العمل شدیدتری به او نشان دهند و این تعامل به دفعات تکرار شود (Lemert: 1953.p. 307). چامبلیس^۲ (۱۹۸۴) می‌گوید بچه‌هایی که عنوان «بچه بد» می‌گیرند، واقعاً بچه‌های بدی می‌شوند. بچه‌هایی که عنوان بچه‌های بد را می‌پذیرند، عمل آن‌ها تقویت می‌شود و راه بازگشت غیرممکن می‌شود. وقتی بچه، خودپندارنده بد را قبول کرد، در انتخاب دوست به طرف مشابه خود می‌گردد و هر روز بیشتر در این راه پیش می‌رود. هر روز از جامعه دورتر و غریبه‌تر می‌شود؛ هیجانانگیز خود را آزادتر و خشم خود را شدیدتر علیه جامعه ابراز می‌کند. حتی به هنگام بزرگسالی عکس‌العمل پلیس و جامعه با توجه به سابقه کودک، ممکن است برچسب‌ها را بیشتر تقویت کند (سخاوت، ۱۳۸۳: ۹۷).

1. Lemert
2. Chambliss

- نظریه آنومی دورکیم

دورکیم به نقش دین و باورهای مذهبی در ارتباط با بازدارندگی از کج رفتاری و جرم تأکید دارد. دورکیم همچنین، کج رفتاری و جرم را ناشی از ستیز هنجارها و گاهی ناشی از فقدان و یا ضعف هنجارها از جمله هنجارهای دینی می‌داند. او همچنین معتقد است که دین در انسجام و یکپارچگی بین اعضاء خانواده در جلوگیری از جرم و انحراف اجتماعی بسیار مؤثر بوده و احتمال قانون شکنی را کاهش می‌دهد (ملکمیان و شریفیان، ۱۳۸۸: ۱۵۳-۱۵۲). دورکیم معتقد است که وقتی در مورد پذیرش هنجارهای اجتماعی و اهداف و انتظارات جامعه اتفاق نظر وجود نداشته باشد، بی‌هنجاری یا آنومی شکل می‌گیرد. آنومی در نظر دورکیم به بی‌سازمانی، گسستگی و از هم گسیختگی اجتماعی، اختلال و اغتشاش در نظام جمعی اشاره دارد (ملکمیان و شریفیان، ۱۳۸۸: ۱۴۸).

- نظریه فشار ساختاری مرتن

مرتن معتقد است فشاری که از طریق ساخت اجتماعی بر افراد وارد می‌شود، باعث خواهد شد که افراد برای رسیدن به اهداف منتخب جامعه به راه‌های غیرقانونی متوسل شوند. به نظر مرتن احساس واقعی سرخوردگی، درماندگی، بی‌عدالتی، به تنهایی از هیچ‌یک از این عوامل بر نمی‌خیزد؛ بلکه از روابط خاص میان آن‌ها پدید می‌آید. به‌زعم مرتن بریدگی میان اهداف، قواعد و وسایل نهادی شده ممکن است به دو صورت پدید آید: ۱- به خاطر وسعت یافتن شتابان هدف‌ها؛ ۲- به واسطه محدود شدن تعریف راه‌های مشروع برای دست یافتن به آن‌ها. اگر توزیع واقعی امکانات و فرصت‌ها دگرگون شود (همچون زمان رکورد اقتصادی) رفتارهای همساز با قواعد اجتماعی که زمانی موجب نیل به اهداف می‌شده است، دیگر فرد را به پاداش‌هایی که در انتظار آن‌هاست رهنمون نمی‌شود. بدین ترتیب کنش متقابل میان این متغیرها که ساخته و پرداخته شرایط اجتماعی است، موجب ناراحتی و فشار بر فرد می‌شود. مرتن انحراف و کژ رفتاری را ناشی از گسستگی و انفصال بنیادی بین هدف‌های فرهنگی و وسایل نهادی شده جهت نیل بدان‌ها می‌داند. از این رو انحراف از شخصیت‌های مرضی ناشی نمی‌شود و لذا یک مسئله خاص فردی نیست؛ بلکه به عنوان امری اجتماعی و برخاسته از ساخت اجتماعی است (محسنی تبریزی، ۱۳۷۰:

۶۰ مرتن تأکید خاصی نیز بر روی فرصت‌ها و عدم توزیع مساوی فرصت‌ها بین افراد مختلف یک جامعه دارد و عدم توزیع مساوی فرصت‌ها در دسترسی به اهداف و وسایل را عامل مهمی در انحراف می‌داند. بدین گونه که معتقد است تمام اعضای یک جامعه در ارزش‌های مشترک اجتماعی سهیم‌اند؛ اما از آنجائی که اعضای جامعه از نظر ساختارهای اجتماعی در شرایط گوناگونی قرار دارند و برای فهم ارزش‌های مختلف از فرصت‌های مساوی برخوردار نیستند، چنین وضعی ممکن است موجب انحراف گردد (مرتن، ۱۹۶۴).

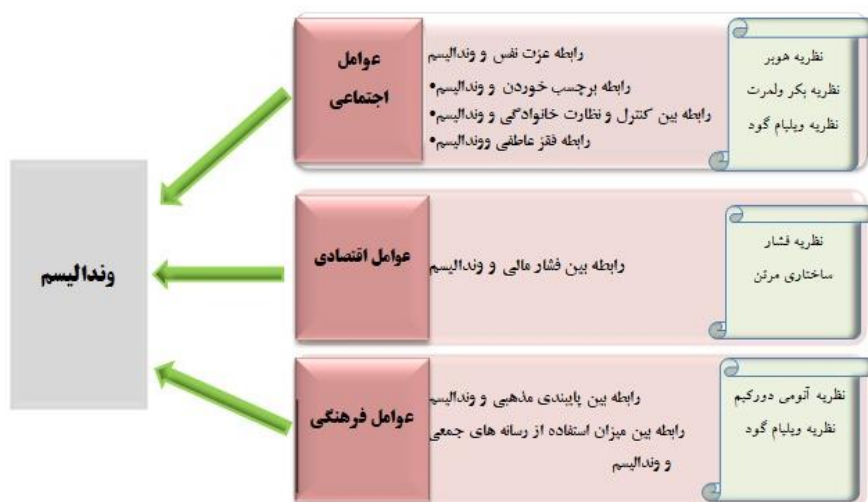
- نظریه ادوین سادرلند

ادوین ساترلند^۱ (۱۹۳۹) بر این اعتقاد است که رفتار انحرافی از طریق «معاشرت با اغیار^۲» یا پیوند افتراقی یعنی داشتن روابط اجتماعی با انواع خاصی از مردم مانند جنایتکاران آموخته می‌شود. او می‌گوید: «برای آنکه شخص جنایتکار شود، باید نخست بیاموزد که چگونه می‌توان جنایت کرد» (کوئن، ۱۳۷۰: ۱۶۷). فرد بزهدکار در طول حیات خود از طریق پیوستگی و ارتباط با دیگران، انگیزه‌ها و گرایش‌های انحرافی را فرامی‌گیرد. مردم به نسبت همنشینی و ارتباطی که با قانون‌شکنان دارند، کج‌رو می‌شوند. (سادرلند، ۱۹۳۹). نکته اصلی نظریه‌ی سادرلند این است که افراد به‌این‌علت کج‌رفتار می‌شوند که تعداد تماس‌های انحرافی آنان بیش از تماس‌های غیرانحرافی‌شان است. این تفاوت تعامل افراد با کسانی که اندیشه‌های کج‌روانه دارند، نسبت به افرادی که از اندیشه‌های هم‌نویانه برخوردارند (تماس بیشتر آنان با کج‌رفتاران یا ایده‌های کج‌رفتاری) علت اصلی کج‌رفتاری آن‌هاست (صدیق سروسستانی، ۱۳۸۶: ۴۸)؛ بنابراین سادرلند رفتار بزهدکارانه را ناشی از تماس با اشخاص در اثر فرآیند یادگیری می‌داند که مخصوصاً از روابط داخل یک گروه محدود نظیر مدرسه، کوچه، محله تعلیم گرفته می‌شود. بنا به نظریه هم‌نشینی یا پیوند افتراقی، سادرلند معتقد است که افرادی که مرتکب قانون‌شکنی می‌شوند، مطمئناً نسبت به کسانی که مرتکب قانون‌شکنی نمی‌شوند ارتباط بیشتری با قانون‌شکنان دارند. هرگاه فردی در بین دوستان و هم‌سالان در کوچه و محله با افراد کج‌رو ارتباط متقابل داشته باشد به‌مرور از قبح عمل

1. E.sutherland
2. Differential Association

کاسته شده و افراد سالمی را که ممکن است نوجوانان باشند می‌توانند به ورطه انحراف بکشانند (صدیق سروستانی، ۱۳۸۶). همچنین، از نظر صاحب‌نظران دینی، پدیده وندالیسم یا تخریب کنترل نشده اموال عمومی، از جمله منکرات اقتصادی محسوب می‌شود. چراکه دین اسلام، حفظ اموال دیگران و اموال عمومی را امری ضروری و پراهمیت دانسته و کسانی که به این مسئله اهمیت نمی‌دهند را نکوهش کرده است. این دیدگاه معتقد است تخریب اموال عمومی دایره وسیعی دارد و شامل همه اموال ملی که مردم به شکلی با آن در ارتباطند می‌شود. لذا دایره اموال عمومی از لوازم و امکانات مدرسه، دانشگاه، تلفن عمومی کنار خیابان و اتوبوس‌های شهری تا دستگاه‌های عظیم و اموال دولتی در اختیار مسئولان را در خود جایی می‌دهد. لذا بر همگان لازم است برای حفظ اموال عمومی، دولتی و ملی که متعلق به هر جامعه است؛ بیش از اموال شخصی اهمیت قائل شده و از تخریب آن بپرهیزند (کوهی، ۱۳۶۹: ۲). پیامبر اکرم (ص) فرمود: «لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ فِی الْإِسْلَامِ، ضرر و ضرر وارد کردن در اسلام وجود ندارد.» جای تردید نیست که تخریب اموال عمومی در جامعه اسلامی، در واقع ضرر رساندن به مسلمانان محسوب می‌شود. لذا تخریب اموال عمومی از مصداق ضرر و زیان به آدمیان است. از جمله رفتارهای منکر در روایات دینی که در شمول رفتارهای کنترل نشده اموال عمومی یا وندالیسم قرار می‌گیرد عبارت‌اند از نوشتن و خراب کردن اسکناس، راه رفتن بر روی چمن‌ها، نهی از منکر، تخریب اموال عمومی، ریختن زباله در مکان‌های عمومی، تخریب اموال عمومی و دولتی در سازمان‌ها و تخریب موقوفات و مساجد؛ بنابراین در یک استنباط کلی، دیدگاه صاحب‌نظران دینی این است که این عمل منکر و حرام مانند سایر بزهکاری‌های دیگر اجتماعی دلایل و ریشه‌هایی دارد که در صورت یافتن آگاهی از انگیزه‌های آنان راهکارها و روش‌های بهتری برای مقابله یا پیشگیری از انجام این منکر می‌توان جستجو کرد. چراکه، هیجان‌ات روحی، تربیت در خانواده غیر منضبط، ضعف تقوا و ایمان، بیکاری، انتقام‌جویی، ضعف در اعمال قانون از جمله دلایل اصلی شکل‌گیری رفتارهای وندالیستی می‌باشند (کوهی، ۱۳۹۶: ۴۹).

مدل نظری تحقیق

شکل ۱. (منبع: محقق)

ارتباط بین فرضیه‌ها و الگوهای نظری موجود در تحقیق:

فرضیه اصلی تحقیق

جدول ۱. ارتباط بین فرضیات و الگوی نظری موجود در تحقیق

پشتوانه نظری	فرضیه اصلی	ردیف
نظری آنومی دورکیم، نظریه پیوند افتراقی ساترلند، نظریه فشار ساختاری رابرت مرتن.	وندالیسم	۱

جدول ۲. فرضیه‌های فرعی تحقیق

ردیف	فرضیه‌ها	پشتوانه نظری و نظریه پرداز
۱	رابطه بین عزت‌نفس و وندالیسم	نظریه کارکرد ضعیف سازوکارهای کنترل اجتماعی و کنترل شخصی هوبر
۲	رابطه بین برجسب خوردن و وندالیسم	نظریه بیکر ولمرت و نظریه پیوند (همنشینی) افتراقی ادوین ساترلند در ارتباط
۳	رابطه بین کنترل و نظارت خانوادگی و وندالیسم	نظریه ویلیام گود (نظریه آنومی و ساختار خانواده)
۴	رابطه بین پابندی مذهبی و وندالیسم	نظریه آنومی دورکیم
۵	رابطه بین فشار مالی و وندالیسم	نظریه فشار ساختاری مرتن و نظریه انحراف مکتب تضاد
۶	رابطه بین میزان استفاده از رسانه‌های جمعی و وندالیسم	نظریه پیوند افتراقی ساترلند
۷	رابطه بین فقر عاطفی و وندالیسم	نظریه ویلیام گود

روش تحقیق

در پژوهش حاضر، برای سنجش متغیرها، جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات لازم و بررسی فرضیه‌ها، از پرسش‌نامه استفاده شده و گویه‌های آن بر اساس پایه‌های نظری و تعاریف مفهومی، تدوین یافته است؛ زیرا این روش با وضعیت و شرایط جامعه آماری تحقیق مناسب تشخیص داده شده و ضمن داشتن دقت بالا، امکان بررسی تمام متغیرهای موردنظر را فراهم می‌نمود؛ بنابراین برای دقت بیشتر، از چندین گویه برای سنجش یک متغیر استفاده شده است. سپس از نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای که یکی از انواع نمونه‌گیری‌های احتمالی است، استفاده شده است. کار

اصلی این است که ابتدا از میان مناطق بزرگ نمونه‌گیری می‌شود و رفته‌رفته از هر منطقه‌ی بزرگ مناطق کوچک‌تری نمونه‌گیری می‌شوند (دواس، ۱۳۸۶: ۷۴). برای دقت بیشتر، از چندین گویه برای سنجش یک متغیر استفاده شده است. تنظیم سؤالات پرسشنامه به گونه‌ای است که با پرسش درباره مشخصات فردی شروع و با شاخص‌های هر متغیر ادامه پیدا می‌کند. سعی شده است به منظور استخراج بهتر نتایج، بیشتر از سؤالات با طیف لیکرت استفاده شود. جهت بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده شده است تا متغیرهای موردنظر با یکدیگر در ارتباط گذاشته شده و شدت و جهت رابطه و همچنین معناداری و تفاوت موجود بین آن‌ها بررسی گردد. در این تحقیق، کلیه‌ی دانش‌آموزان پسر مقطع دبیرستان (کلیه‌ی دانش‌آموزان پسر پایه هفتم تا دوازدهم) شهر شوش مورد بررسی قرار گرفته است. حجم نمونه در پژوهش حاضر ۴۰۰ نفر است. بدین معنی که از میان جامعه‌ی آماری ۴۰۰ نفر دانش‌آموز پسر با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند.

اعتبار و پایایی تحقیق

در یک تحقیق، پرسشنامه زمانی دارای پایایی است که نمره‌های به‌دست آمده روی آزمودنی‌های یکسان در زمان‌های متفاوت، دارای همبستگی بالایی باشد و یا دارای نمره‌های یکسان باشد. این ضریب معمولاً زمانی بکار برده می‌شود که سؤالات آزمون دو جوابی نبوده و با درجه‌ی موافقت یا مخالفت مشخص شود. پرسشنامه‌ی مورد استفاده در این تحقیق بر اساس مقیاس لیکرت و مشتمل بر پنج گویه با وزن یکسان است. در هر تحقیقی که بر اساس پرسشنامه تنظیم می‌شود، باید ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شود تا اطمینان حاصل کنیم که سؤالات یک‌سویه نیستند. لذا اعتبار این پژوهش از نوع اعتبار صوری است؛ بدین معنا که در این تحقیق؛ با مشورت و تأیید اساتید در حوزه جامعه‌شناسی، گویه‌هایی در قالب پرسش‌نامه جهت سنجش و اندازه‌گیری متغیرها تدوین شده است.

نتایج آلفای کرونباخ

جدول ۳. نتایج آلفای کرونباخ

نام متغیر	آلفای ابعاد
وندلیسم	۰/۸۹
عزت نفس	۰/۷۱
برچسب خوردن	۰/۶۸
کنترل و نظارت خانوادگی	۰/۷۰
پایبندی به ارزش های مذهبی و هنجارهای قانونی	۰/۷۲۷
فشار مالی	۰/۶۹
میزان استفاده از رسانه های جمعی	۰/۷۲
فقر عاطفی	۰/۷۷۷

یافته های تحقیق

یافته های توصیفی پژوهش: در این بخش از یافته های تحقیق، نتایج توصیفی تحقیق و توصیف ویژگی های جمعیت نمونه آورده شده است.

نتایج توزیع فراوانی مربوط به سن پاسخگویان در این تحقیق نشان می دهد که میانگین سن پاسخگویان برابر با ۱۶٫۸ و محدوده سنی پاسخگویان بین ۱۳ تا ۲۱ سال می باشد. به طور کلی نتایج حاکی از آن است که ۳ درصد پاسخگویان ۱۳ سال، ۴٫۳ درصد پاسخگویان ۱۴ سال، ۲۱٫۵ درصد پاسخگویان ۱۵ سال، ۳۰٫۵ درصد آن ها ۱۶ سال، ۳۳٫۵ درصد ۱۷ سال، ۸٫۸ درصد ۱۸ سال، ۱٫۵ درصد ۱۹ سال، ۵٫۵ درصد ۲۰ سال و ۳ درصد نیز ۲۱ سال سن دارند. در خصوص پایه های تحصیلی پاسخگویان، توزیع فراوانی بر اساس پایه های تحصیلی می باشد. این تحقیق در میان دانش آموزان دبیرستانی انجام گردیده است. طبق اطلاعات به دست آمده ۱٫۳ درصد از پاسخگویان در پایه هفتم،

۳۳,۵ درصد در پایه تحصیلی هشتم، ۱۹,۵ درصد در پایه تحصیلی نهم، ۱۶ درصد در پایه تحصیلی دهم، ۲۵ درصد در پایه تحصیلی یازدهم و ۴,۸ درصد در پایه تحصیلی دوازدهم قرار داشته‌اند. در ارتباط با فراوانی سطح تحصیلات پدر پاسخگویان، نتایج نشان می‌دهد که ۸ درصد پدر پاسخگویان بی‌سواد، ۲۴,۸ درصد دارای سطح تحصیلات ابتدایی، ۳۱ درصد دارای سطح تحصیلات سیکل، ۲۲,۵ درصد دارای سطح تحصیلات دیپلم، ۱,۳ درصد فوق‌دیپلم، ۵,۸ درصد لیسانس، ۲,۳ درصد دارای سطح تحصیلات ارشد و بالاتر بوده‌اند. به‌طور کلی نتایج نشان می‌دهد که تنها حدود ۹,۳ درصد از پدران دانش‌آموزان پاسخگو دارای سطح تحصیلات دانشگاهی بوده‌اند. همچنین توزیع فراوانی سطح تحصیلات مادر پاسخگویان نشان می‌دهد که ۲۱,۵ درصد مادر پاسخگویان بی‌سواد، ۳۳,۵ درصد دارای سطح تحصیلات ابتدایی، ۲۰ درصد دارای سطح تحصیلات سیکل، ۱۸,۸ درصد دارای سطح تحصیلات دیپلم، ۲,۵ درصد فوق‌دیپلم، ۲ درصد لیسانس، ۱,۸ درصد دارای سطح تحصیلات ارشد و بالاتر بوده‌اند. به‌طور کلی نتایج این جدول نشان می‌دهد که تنها حدود ۶,۳ درصد از مادران دانش‌آموزان پاسخگو دارای سطح تحصیلات دانشگاهی بوده‌اند. همچنین، توزیع فراوانی شغل پدر نشان می‌دهد که ۱,۳ درصد از پاسخگویان دامدار، ۱۹,۳ درصد کشاورز، ۲ درصد معلم، ۸ درصد کارمند، ۰,۵ درصد پزشک، ۱ درصد مهندس، ۹,۸ درصد کارگر، ۳۸,۸ درصد آزاد، ۱۳ درصد بازنشسته و شغل پدر ۴,۸ درصد بیکار بوده است. همچنین فراوانی مربوط به شغل مادران پاسخگویان حاکی از آن است که شغل مادر ۹۰ درصد پاسخگویان خانه‌دار، ۱,۸ درصد کشاورز، ۲ درصد معلم، ۱ درصد کارمند، ۰,۵ درصد پزشک، ۲,۳ درصد دارای شغل آزاد و شغل ۱,۵ درصد خیاط می‌باشد. **در ارتباط با متغیر میزان درآمد خانواده که نشان‌دهنده‌ی توزیع فراوانی مربوط به میزان درآمد خانواده پاسخگویان می‌باشد**، ملاحظه می‌شود که میزان درآمد خانواده ۰,۵ درصد پاسخگویان زیر ۵۰۰ هزار تومان، ۱۴ درصد بین ۵۰۰ هزار تا یک میلیون و ۲۰۰ هزار تومان، ۳۸,۸ درصد بین یک میلیون و ۲۰۰ تا ۲ میلیون تومان و درآمد ۱۳,۸ درصد بالاتر از ۲ میلیون تومان می‌باشد. در خصوص توزیع فراوانی مربوط به محل زندگی پاسخگویان، همان‌طور که ملاحظه می‌شود ۱۵,۸ درصد از پاسخگویان در منطقه‌ی بالای شهر شوش، ۴۲,۳ درصد در منطقه‌ی متوسط شهر و ۴۲ درصد در منطقه‌ی پایین شهر شوش زندگی می‌کنند. بررسی وضعیت متغیر مسکن حاکی از آن است که

۷۹,۸ درصد از خانواده‌های پاسخگویان دارای مسکن ملکی، ۱۶,۳ درصد رهن یا اجاره، ۰,۵ درصد به صورت واگذاری، ۳ درصد به صورت سازمانی می‌باشد و ۰,۵ درصد گزینه سایر را انتخاب کرده‌اند. همچنین بررسی نتایج متغیر تصور ذهنی پاسخگویان از طبقه‌ی اقتصادی خانواده خود بیانگر آن است که طبقه‌ی اقتصادی ۷,۳ درصد خانواده پاسخگویان خیلی بالا، ۱۳ درصد بالا، ۵۱,۸ درصد متوسط، ۲۱,۵ درصد پایین و ۶,۵ درصد خیلی پایین می‌باشد. همچنین، نتایج توزیع فراوانی مربوط به سنجش متغیر محیط زندگی فقیر و جرم خیز نشان می‌دهد که در پاسخ به این سؤال که آیا در محله‌ای که زندگی می‌کنید خانواده‌های زندگی می‌کنند که توان خرید مایحتاج ضروری زندگی خود را ندارند؟ ۴۸,۱ از پاسخگویان پاسخ بله و ۵۱,۱ نیز پاسخ خیر داده‌اند. در پاسخ به این سؤال که آیا در محله شما خانواده‌های فقیر و نادر زیادی زندگی می‌کنند؟ ۴۸,۸ درصد از آن‌ها پاسخ بله و ۵۰,۹ پاسخ خیر داده‌اند. همچنین در پاسخ به این سؤال که آیا در محله شما افراد خلاف کار زیادی زندگی می‌کنند؟ ۴۰,۶ درصد پاسخ بله و ۵۹,۱ درصد پاسخ خیر داده‌اند. در پاسخ به این سؤال که آیا برخی از اقوام یا خویشاوندان شما سابقه دستگیری و به زندان افتادن دارند؟ ۳۶,۳ درصد از اعضای جامعه آماری پاسخ بله و ۶۳,۲ درصد از آن‌ها پاسخ خیر داده‌اند. در پاسخ به این سؤال آیا تاکنون فردی از اعضای خانواده شما مرتکب جرم شده و به زندان افتاده؟ ۱۹,۵ درصد از پاسخگویان پاسخ بله و ۷۹,۹ درصد نیز پاسخ خیر داده‌اند. همچنین در پاسخ به این سؤال که آیا شما سابقه دستگیری و به زندان افتادن دارید؟ ۸,۳ درصد عنوان داشته‌اند که بله و ۹۱,۷ درصد که شامل بقیه پاسخگویان هستند به این سؤال پاسخ خیر داده‌اند.

۴- وندالیسم

جدول (۴) نشان‌دهنده‌ی آماره‌های توصیفی مربوط به متغیر وندالیسم و گویه‌های آن به تفکیک می‌باشد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود میانگین متغیر وندالیسم برابر با ۲۲,۹۷، میانه این متغیر برابر با ۱۶، کمترین مقدار ۱۱ و بیشترین مقدار برابر با ۱۰۰ می‌باشد.

جدول ۴. آماره‌های توصیفی مربوط به متغیر وندالیسم

میانگین	میان‌ه	مد	واریانس	کمترین	بیشترین	
۲۲,۹۷	۱۶	۱۲	۱۸۷,۹۷	۱۱	۱۰۰	کل
۱,۸۸	۱	۱	۴,۰۵	۱	۳۳	خراب کردن سرویس‌های بهداشتی و شیرآلات مدرسه یا پارک‌ها و اماکن عمومی
۱,۷۷	۱	۱	۱,۶۴	۱	۵	پاره کردن صندلی سرویس ایاب و ذهاب و یا سالن اجتماعات
۱,۹۷	۱	۱	۱,۸۵	۱	۵	شکستن میز و نیمکت مدرسه یا سایر اماکن عمومی نظیر پارک‌ها
۲,۰۳	۲	۱	۱,۸۱	۱	۱۱	خط کشیدن بر روی دیوارهای مدرسه یا هر جای عمومی شهر
۲,۰۲	۱	۱	۴,۳۷	۱	۳۳	اقدام به تخریب فضای سبز و کثیف کردن اماکن عمومی از قبیل پارک‌ها، مدارس
۱,۷۹	۱	۱	۱,۶۳	۱	۵	شکستن شیشه و لامپ‌های مدرسه یا تیر برق‌های خیابان‌ها یا سایر اماکن عمومی
۱,۸۵	۱	۱	۱,۷	۱	۵	پنجر کردن تاکنون لاستیک ماشین دیگران
۱,۷۹	۱	۱	۱,۷	۱	۵	پاره کردن کتاب‌های کتابخانه مدرسه یا کتابخانه‌های عمومی
۱,۹	۱	۱	۸,۸	۱	۵۵	اقدام به شکستن یا تخریب خودپردازهای عمومی شهر
۱,۸۳	۱	۱	۲,۷۹	۱	۲۲	تخریب سیستم گرمایی و سرمایی مدرسه یا اماکن عمومی
۲,۱	۱	۱	۲,۳۲	۱	۵	مشت زدن یا قطع کردن سیم باجه‌های تلفن عمومی به هنگام استفاده از آن‌ها
۱,۹۹	۱	۱	۱,۹	۱	۵	تخریب اموال عمومی یا اموال دیگران صرفاً برای لذت یا تفریح

یافته‌های استنباطی پژوهش

جدول ۵. نتایج آزمون همبستگی پیرسون فرضیه‌های تحقیق:

ردیف	متغیر	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری
۱	رابطه بین عزت نفس و نندالیسم	$-۰/۱۹۵^{**}$	۰,۰۰۰
۲	رابطه بین برجسب خوردن و نندالیسم	$۰/۴۶۶^{**}$	۰,۰۰۰
۳	رابطه بین کنترل و نظارت خانوادگی و نندالیسم	$-۰/۴۳۷^{**}$	۰,۰۰۰
۴	رابطه بین پابندی به ارزش‌ها و هنجارها و نندالیسم	$-۰/۲۰۰^{**}$	۰,۰۰۰
۵	رابطه بین فشار مالی و نندالیسم	$۰/۱۳۲^{**}$	۰,۰۰۸
۶	رابطه بین میزان استفاده از رسانه‌های جمعی و نندالیسم	$۰/۳۲۵^{**}$	۰,۰۰۰
۷	رابطه بین فقر عاطفی و نندالیسم	$۰/۶۴۱^{**}$	۰,۰۰۰

نتایج حاصل از جدول (۵) در ارتباط با فرضیه‌ها نشان می‌دهد که در فرضیه شماره (۱) رابطه‌ی منفی و معنادار بین دو متغیر میزان عزت نفس و نندالیسم وجود دارد. ضریب همبستگی به دست آمده برابر با $-۰,۱۹۵$ و سطح معناداری آن $۰,۰۰۰$ است که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی منفی معنادار بین این دو متغیر است. به این معنی که هر چه میزان عزت نفس نوجوان بالاتر باشد، رفتارهای نندالیسمی آن پایین تر است.

فرضیه شماره (۲) در خصوص رابطه بین متغیرهای برجسب خوردن و نندالیسم نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی مثبت و معنادار بین دو متغیر می‌باشد. ضریب همبستگی به دست آمده برابر با $۰,۴۶۶$ و سطح معناداری آن $۰,۰۰۰$ است که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی مثبت و معناداری بین این دو متغیر است.

به این معنی که هرچه نوجوان به میزان بیشتری برچسب وندال بخورد، به همان میزان رفتارهای وندالیسمی بیشتری از خود نشان می‌دهد.

فرضیه شماره (۳) رابطه بین متغیرهای کنترل و نظارت خانوادگی و وندالیسم می‌باشد که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی منفی و معناداری بین این دو متغیر می‌باشد. ضریب همبستگی به‌دست آمده برابر با $-0,437$ و سطح معناداری آن $0,000$ است که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی منفی و معناداری بین این دو متغیر است. به این معنی که هرچه کنترل و نظارت خانوادگی بر رفتارهای نوجوان کمتر باشد، به همان میزان رفتارهای وندالیسمی بیشتری از خود نشان می‌دهد.

فرضیه شماره (۴) رابطه بین متغیر پابندی به ارزش‌ها و هنجارها و رابطه آن با وندالیسم را بررسی می‌کند. ضریب همبستگی به‌دست آمده برابر با $-0,200$ و سطح معناداری آن $0,000$ است که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی منفی و معناداری بین این دو متغیر است. به این معنی که هرچه میزان پابندی فرد به ارزش‌ها و هنجارها کمتر باشد، به همان میزان رفتارهای وندالیسمی بیشتری از خود نشان می‌دهد.

فرضیه شماره (۵) نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی منفی و معنادار بین دو متغیر فشار مالی با وندالیسم می‌باشد. ضریب همبستگی به‌دست آمده برابر با $0,132$ و سطح معناداری آن $0,008$ است که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی منفی و معناداری بین این دو متغیر است. به این معنی که فشار مالی تأثیر چندانی بر وقوع وندالیسم نداشته است. در ارتباط با فرضیه ششم تحقیق، ضریب همبستگی به‌دست آمده، نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی مثبت و معنادار بین دو متغیر میزان استفاده از رسانه‌ها و وندالیسم می‌باشد. ضریب همبستگی به‌دست آمده برابر با $0,325$ و سطح معناداری آن $0,000$ است که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی مثبت و معنادار بین این دو متغیر است.

فرضیه شماره (۷) یعنی ارتباط بین دو متغیر فقر عاطفی و وندالیسم، ضریب همبستگی به‌دست آمده برابر با $0,641$ و سطح معناداری آن $0,000$ است که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی مثبت و معناداری بین این دو متغیر است. به این معنا که هرچه نوجوان احساس کمبود محبت بیشتری کند، به همان میزان بیشتر رفتارهای وندالیسمی از خود نشان می‌دهد.

در جدول (۶) نتایج مربوط به تحلیل رگرسیون وندالیسم با متغیرهای مستقل ارائه شده است. نتایج مربوط به تحلیل رگرسیون چند متغیره نشان می‌دهد که واریانس متغیر وابسته با توجه به

متغیرهای مستقل از طریق R^2 حدود ۰,۵۴۳ درصد از واریانس وندالیسم (رفتارهای وندالیسمی) نوجوانان را تبیین کرده‌اند؛ هم‌چنین نتایج به‌دست آمده از ضرایب β نشان می‌دهد که از میان متغیرهای مستقل، متغیرهای کمبود محبت، کنترل و نظارت خانوادگی، میزان استفاده از رسانه، برچسب خوردن، پایبندی به ارزش‌های مذهبی و هنجارهای قانونی به ترتیب تأثیر معنی‌داری بر وندالیسم (رفتارهای وندالیسمی) افراد داشته‌اند. به‌نحوی که این متغیرها با توجه به ضرایب β به ترتیب بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته داشته‌اند. همان‌طور که نتایج جدول نشان می‌دهد متغیر فقر عاطفی بالاترین تأثیر را بر ارتکاب رفتارهای وندالیستی نوجوانان داشته است.

جدول ۶. تجزیه واریانس رگرسیون چند متغیره متغیرهای مستقل و متغیر وندالیسم

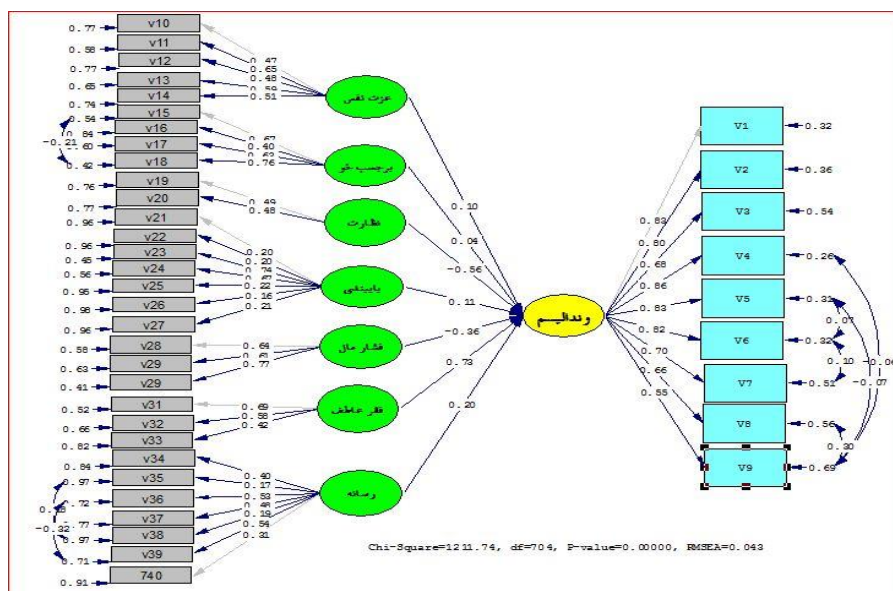
مدل	درجه آزادی	مجموع مجذورات	میاتکین مجذورات	کمیت F	سطح معنی‌داری	رگرسیون چندگانه	R^2
رگرسیون	۷	۴۰۴۹۷/۰۳۵	۵۷۸۵/۲۹۱	۶۶/۱۳۲	۰/۰۰۰	۰/۷۳۷	۰/۵۴۳
باقی مانده	۳۸۹	۳۴۰۲۹/۹۶۳	۸۷/۴۸۱				
کل	۳۹۶	۷۴۵۲۶/۹۹۷					

جدول ۷. نتایج حاصله از رگرسیون چند متغیره فرضیه‌های تحقیق

شاخص‌ها	B	اشتباه استاندارد	Beta	مقدار T	سطح معنی‌داری
(Constant)	۱۱/۸۶۹	۵/۱۸۲		۲/۲۹۰	۰/۰۲۳
عزت نفس	۰/۱۱۰	۰/۱۴۲	۰/۰۲۸	۰/۷۷۲	۰/۴۴۱
برچسب خوردن	۰/۶۹۷	۰/۱۳۸	۰/۱۹۴	۵/۰۳۴	۰/۰۰۰
کنترل و نظارت خانوادگی	-۱/۱۵۴	۰/۲۱۵	-۰/۲۱۶	-۵/۳۷۰	۰/۰۰۰
پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای مذهبی و قانونی	-۰/۱۴۲	۰/۰۵۷	-۰/۰۹۳	-۲/۵۱۴	۰/۰۱۲
فشار مالی	-۰/۰۳۱	۰/۱۷۸	-۰/۰۰۶	-۰/۱۷۳	۰/۸۶۳
میزان استفاده از رسانه‌ها	۰/۲۸۶	۰/۰۵۲	۰/۱۹۷	۵/۴۹۰	۰/۰۰۰
فقر عاطفی	۰/۹۶۷	۰/۰۸۹	۰/۴۴۱	۱۰/۸۵۰	۰/۰۰۰

در ادامه به ترسیم مدل معادله ساختاری عوامل اجتماعی مؤثر بر تخریب کنترل نشده اموال عمومی با استفاده از نرم‌افزار لیزرل پرداخته شده است. از آنجا که مقدار RMSEA کمتر از ۰,۰۸ است مدل از نکویی برازش برخوردار است. همچنین مدل بالا نشان می‌دهد که از بین متغیرهای مستقل، متغیر فقر عاطفی و کنترل و نظارت خانوادگی به ترتیب بیشترین تأثیر را بر گرایش به رفتارهای وندالیستی داشته است.

مدل تجربی تحقیق

نتیجه گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که از بین این متغیرها، متغیرهای محرومیت نسبی، برجسب خوردن، میزان استفاده از رسانه‌های جمعی، نوع محتوای منتقل شده از طریق رسانه‌ها با وندالیسم رابطه‌ی مثبت و معنادار و بین متغیرهای عزت‌نفس، کنترل و نظارت خانوادگی، پایداری مذهبی با وندالیسم رابطه‌ی منفی و معنادار وجود دارد. در خصوص فرضیه اول، رابطه بین عزت‌نفس و

وندالیسم این فرضیه‌ی تحقیق مورد تأیید قرار گرفت؛ بدین صورت که بین دو متغیر میزان عزت نفس و وندالیسم رابطه‌ی منفی و معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج رضانی (۱۳۷۵) که در پژوهشش به این نتیجه رسید که بین احساس تبعیض، احساس سرخوردگی توأم با خشم فروخورده و احساس ناکامی با وندالیسم رابطه وجود دارد، همسو می‌باشد. این یافته از تحقیق تأییدکننده‌ی نظریه‌ی هوپر می‌باشد. بر اساس این نظریه، بزهکاری و رفتار انحرافی می‌تواند نتیجه‌ی کارکرد ضعیف سازوکارهای کنترل شخصی مانند اعتمادبه نفس و عزت نفس پایین باشد. بر اساس این دیدگاه، عزت نفس پایین عامل خطری برای پرخاشگری و بزهکاری است. همچنین در ارتباط با فرضیه دوم، یعنی رابطه بین برچسب خوردن و وندالیسم این فرضیه نیز مورد تأیید قرار گرفت. این یافته با نتایج پژوهش برنبرگ و کرون^۱ (۲۰۰۳) با عنوان «برچسب‌زنی، فرصت‌های زندگی و بزهکاری عمده اثرات مستقیم و غیرمستقیم مداخله‌ی رسمی در مورد جرم جوانان در اوایل بزرگسالی» که به این نتیجه دست یافتند که مداخله‌ی رسمی تأثیر مثبت و معناداری روی ارتکاب جرم جوانان در بزرگسالی دارد تا حدودی همسو می‌باشد. همچنین این یافته تأییدکننده‌ی نظریه بکر و لمرت در ارتباط با نظریه‌ی برچسب‌زنی است. این رویکرد، کجرفتاری را مفهومی ساخته‌ی جامعه می‌داند، یعنی گروهی در جامعه با تصویب قوانینی که تخطی از آن‌ها کجرفتاری محسوب می‌شود، مفهوم کجرفتاری را می‌سازند و کجرفتار کسی است که انگ که کجرفتاری به طور موفقیت آمیزی در مورد او به کار رفته است. در خصوص رابطه بین دو متغیر کنترل و نظارت خانوادگی و وندالیسم؛ این یافته با نتایج رضانی (۱۳۷۵) که در پژوهش خود به این نتیجه رسید که بین نسبت پایین کنترل‌های غیررسمی در خانواده و محله با وندالیسم رابطه وجود دارد، همسو می‌باشد.

این یافته تأییدکننده نظریه کنترل اجتماعی هیرشی می‌باشد. در نظریه‌های کنترل اجتماعی موضوع اصلی این است که اعمال کنترل اجتماعی بر افراد است که جلوی کجرفتاری را می‌گیرد و بنابراین، فقدان یا ضعف کنترل اجتماعی، علت اصلی کجرفتاری است. نتایج به دست آمده در خصوص رابطه تأییدشده دو متغیر پایبندی مذهبی با وندالیسم با نتایج تحقیق محسنی تبریزی و صفری شالی (۱۳۸۵) که در مطالعه‌اش به این نتیجه دست یافت که پایبندی دینی ارتباطی منفی و

1. Bernburg and Krohn

معنادار با وندالیسم دارد، همسو می‌باشد. همچنین، این یافته نیز تأییدکننده نظریه‌ی دورکیم است. دورکیم کج‌رفتاری و جرم را ناشی از ستیز هنجارها و گاهی ناشی از فقدان و یا ضعف هنجارها از جمله هنجارهای دینی، می‌داند. همچنین، در این پژوهش، رابطه بین دو متغیر فشار مالی و وندالیسم مورد تأیید قرار گرفت. یافته‌های این فرضیه با تحقیق مشترک دانگسیو وو و ژونگ مین وو^۱ (۲۰۱۱) که در مطالعه‌ای به بررسی رابطه‌ی بین جرم، نابرابری درآمدی و بیکاری در انگلستان پرداخته و رابطه‌ی بین بیکاری و نابرابری درآمدی را قویاً اثبات نموده و نتیجه می‌گیرد که ارتکاب جرم ذاتاً و در سطح کلان اقتصادی یک پدیده‌ی اقتصادی می‌باشد و برای مبارزه با آن رفع معضلات اقتصادی در درجه‌ی اول اهمیت قرار دارد، همسو می‌باشد. در خصوص رابطه بین میزان استفاده از رسانه‌های جمعی با وندالیسم رابطه این فرضیه‌ی تحقیق مورد تأیید قرار گرفت؛ بدین صورت که بین دو متغیر میزان استفاده از رسانه‌ها و وندالیسم رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیق محسنی تبریزی و صفری شالی (۱۳۸۵) که در مطالعه‌اش به این نتیجه دست یافت که میزان استفاده از رسانه‌های مدرن تصویری تأثیر فزاینده‌ای روی وندالیسم دارد، همسو می‌باشد. این یافته نیز تأییدکننده نظریه سادرلند می‌باشد. سادرلند معتقد است که در جریان رشد، فرد درست‌رفتاری، کج‌رفتاری و انگیزه‌ی عمل به رفتار را یاد می‌گیرد. استفاده از رسانه‌ها می‌تواند منبع یادگیری مهمی باشد. بدین صورت که بین دو متغیر محتوای منتقل شده از طریق رسانه‌ها و وندالیسم رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد. نتایج حاکی از رابطه بین متغیر فقر عاطفی و وندالیسم با نتایج پژوهش رایان و تستا (۲۰۰۵) که در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که کودکانی که مورد بی‌توجهی والدین قرار می‌گیرند و منزوی هستند، بیشتر دست به بزهکاری و رفتارهای خرابکارانه می‌زنند، همسو است. این یافته نیز تأییدکننده نظریه ویلیام گود می‌باشد. بنا بر نظریه‌ی آنومی خانواده ویلیام، افرادی که در داخل خانواده مورد بی‌توجهی و بی‌مهری بوده‌اند، برای خلاص شدن از چنین وضعیتی دست به رفتارهای کج روانه زده و به ورطه‌ی انحراف کشیده می‌شوند. دریک نتیجه‌گیری کلی می‌توان گفت، علل فردی، اجتماعی و اقتصادی زیادی بر گرایش نوجوانان به رفتارهای وندالیسمی و خرابکارانه مؤثرند که در این پژوهش برخی از آنها مورد بررسی قرار گرفت و میزان ارتباط و همبستگی آنها با رفتارهای وندالیسمی مورد تأیید قرار

1. Wu, Dongxu & WU, Zhongmin

گرفت که با توجه به نتایج به دست آمده به منظور کاهش معضل وندالیسم و کاهش این آسیب اجتماعی باید اقداماتی در سطح فردی، خانوادگی، مدارس صورت بگیرد. می توان گفت که روند جامعه پذیری نقش عمده ای بر گرایش ها و رفتارهای از جمله میل به رفتارهای خرابکارانه و وندالیستی دارد. عزت نفس پایین، برچسب خوردن از سوی خانواده و اجتماع، ضعف یا سطح پایین کنترل و نظارت خانواده بر نوجوانان و جوانان، عدم پایبندی یا پایبندی ضعیف نسبت به ارزش های مذهبی و هنجارهای اجتماعی، فقر عاطفی و فشار مالی ناشی از شرایط ساختاری ضعیف در عرصه عدالت اقتصادی و اجتماعی از قوی ترین پیش بینی کننده های رفتار بزهکارانه و ضداجتماعی به شمار می روند (استوارت^۱ و همکاران، ۲۰۰۲).

راهکارهای محقق

از دیدگاه محقق یکی از راه های مؤثر برای کاهش گرایش نوجوانان و جوانان به این نوع رفتار (وندالیسم) این است که والدین برای ارتقای عزت نفس فرزندان تلاش نمایند. چراکه بر اساس نتایج حاصل از این پژوهش مشخص گردید که یکی از دلایل مؤثر در گرایش نوجوانان و جوانان به این نوع رفتار، ارضای حس کنجکاوی و نیز نیازهایی است که خانواده به خوبی نتوانسته است در تأمین آنها گامی مثبت بردارد؛ بنابراین لزوم توجه به نیازهای فرزندان و پاسخ به موقع به آنها در این زمینه می تواند بسیار مؤثر باشد.

- والدین باید زمان بیشتری را صرف محبت، همدلی و مشورت با فرزندان نشان نمایند.
- آموزش به خانواده برای نحوه صحیح تربیت فرزندان و اعمال نظارت و کنترل رفتار فرزندان، عاملی اساسی در کاهش رفتارهای وندالیسمی نوجوانان می باشد.
- آموزش و آشنایی نوجوانان و جوانان با پیامدهای منفی تخریب کنترل شده اموال عمومی، در سطح فردی و اجتماعی از جانب مسئولین آموزشی تربیتی در این زمینه می تواند مؤثر باشد.
- استفاده از نقش قدرتمند رسانه ها اعم از تلویزیون، شبکه های مجازی و کانال های گروهی در جهت آگاهی بخش، اطلاع رسانی در خصوص پیامدهای این پدیده منفی اجتماعی،

1. Stewart

- می‌تواند بسیار نتیجه‌بخش باشد.
- توجه هرچه بیشتر مسئولین مدرسه به نیازهای دانش آموزان از جنبه‌های مختلف آموزشی، فردی، اجتماعی و فرهنگی و لزوم مشارکت دادن دانش آموزان، شنیدن انتقادات سازنده آن‌ها و تلاش در جهت پاسخ و رفع نیازمندی‌های معقول آن‌ها در این زمینه می‌تواند بسیار مؤثر واقع گردد؛ بنابراین لزوم برخوردار بودن مسئولین مدارس از روحیه انتقادپذیری و نیز فراهم آوردن زمینه مشارکت و نظرخواهی از آن‌ها، در این زمینه می‌تواند نقش قدرتمندی در کاهش گرایش به رفتارهای وندالیستی داشته باشد.
  - ایجاد و تأسیس مراکز و نهادهایی مرتبط با موضوع وندالیسم و نیز لزوم ارتباط قوی‌تر با محیط‌های دانشگاهی و علمی و استفاده از دیدگاه متخصصان و صاحب‌نظران در این زمینه می‌تواند مفید واقع گردد.
  - ارتباط مؤثر بین محیط خانوادگی با محیط مدرسه.
  - افزایش و تقویت نقش مدرسه در آشناسازی نوجوانان و جوانان با قوانین و نظم در جامعه و تلاش در جهت تبدیل دانش آموزان به شهروندانی مسئول و قانون‌مدار؛ زیرا یکی از دلایل گرایش دانش آموزان به رفتارهای وندالیستی، بی‌توجهی، کم‌توجهی خانواده‌ها و ضعف در نظارت و کنترل بر فرزند خود و نیز ضعف محیط‌های آموزشی ناشی از خلأهای تربیتی دانش آموزان و تبدیل آن‌ها به افرادی مسئول و قانون‌مدار در جامعه است؛ زیرا در اکثر پژوهش‌ها و تحقیقات مرتبط با مسئله وندالیسم مشخص گردیده که وندالیسم یکی از نتایج تضعیف روحیه قانون‌مداری و نظم چه در سطح فردی و نیز در سطح اجتماعی می‌باشد.
  - افزایش حس مسئولیت‌پذیری و نیز ارتقای سطح مشارکت نوجوانان و جوانان در سطوح مختلف جامعه.
  - افزایش سطح نظارت و کنترل اجتماعی در سطوح مختلف فردی؛ خانوادگی و اجتماعی.
  - تلاش در جهت ایجاد و تقویت حس امنیت فردی و اجتماعی در افراد و به‌موازات آن حذف هرگونه احساس تبعیض و بی‌عدالتی در محیط‌های زندگی خانوادگی، فردی و نیز در سطوح ساختاری و کلان جامعه می‌تواند در این زمینه بسیار مؤثر واقع شود.

فهرست منابع

۱. احمدی، حبیب؛ مقدس، علی اصغر و خواجه‌نوری، بیژن (۱۳۸۰). بررسی تطبیقی رفتار بزهکارانه دانش‌آموزان دبیرستان‌های نظام قدیم و جدید شهر شیراز. **مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز**. شماره ۳۲.
۲. ازکب، استوارت (۲۰۰۲). **روان‌شناسی اجتماعی کاربردی**. ترجمه فرهادماهر. مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
۳. حسینی‌نژاد، مرتضی (۱۳۸۴). بررسی علل اقتصادی جرم در ایران با استفاده از یک مدل داده‌های تلفیقی؛ مورد سرقت. **مجله برنامه‌وبودجه**. شماره ۹۵.
۴. رمضانی، ناصر (۱۳۷۵). **وندالیسم تخریب اموال عمومی**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات.
۵. ژانورن، پاتریس (۱۳۶۷). **وندالیسم: بیماری جهانی خرابکاری (۱۳۷۷)**، ترجمه فرخ ماهان. **مجله دانشمند**. شماره پیاپی ۲۹۹.
۶. ستوده، هدایت‌اله (۱۳۸۹). **آسیب‌شناسی اجتماعی**. چاپ چهارم. تهران: نشر آوای نور.
۷. سخاوت، جعفر (۱۳۸۳). **جامعه‌شناسی انحرافات**. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
۸. سلامت نیور (۱۳۹۴/۰۵/۲۴). **فقر عاطفی**، فقر جدید قرن بیست و یکم. کد خبر: ۱۵۸۲۵۹.
۹. شاملو، سعید (۱۳۶۹). **بهداشت روانی**. تهران: انتشارات رشد.
۱۰. صدیق سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۸۶). **آسیب‌شناسی اجتماعی (جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی)**. چاپ اول. تهران: انتشارات سمت.
۱۱. فرجاد، م (۱۳۸۲). **آسیب‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی انحرافات**. تهران: انتشارات بدر.
۱۲. کوئن، بروس (۱۳۷۰). **درآمدی به جامعه‌شناسی**. ترجمه ثلاثی، محسن. انتشارات فرهنگ معاصر.
۱۳. کوزر، لوئیس آلفرد و روزنبرگ، برنارد (۱۳۸۷). **نظریه‌های بنیادی جامعه‌شناختی**. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: نشر نی.
۱۴. کوهی، مصطفی (۱۳۹۶). **فرهنگ مصادیق: تخریب اموال عمومی**. قم: پژوهشکده امریه‌معروف و نهی‌ازمنکر.

۱۵. گولد، جولوس و کولب، ویلیام (۱۳۷۶). فرهنگ علوم اجتماعی. تهران: انتشارات مازیار.
۱۶. گیدنز، آنتونی با همکاری کارن بردسال (۱۳۸۶). جامعه‌شناسی. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: نشر نی.
۱۷. لارنس، پروین و الیور، جان (۱۳۸۶). شخصیت: نظریه و پژوهش. ترجمه محمدجعفر جوادی و پروین کدیور. تهران: انتشارات آبیژ.
۱۸. محسنی تیریزی، علی‌رضا (۱۳۷۰). بیگانگی، نامه علوم اجتماعی، جلد ۲. شماره ۲. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۱۹. محسنی تیریزی، علی‌رضا (۱۳۸۳). وندالیسم: مبانی روان‌شناسی اجتماعی. جامعه‌شناسی و روان‌شناسی رفتار وندالیستی در مباحث آسیب‌شناسی و کج‌رفتاری. تهران: نشر آن.
۲۰. محسنی تیریزی، علیرضا و صفری شالی، رضا (۱۳۸۵). بررسی زمینه‌های بزهکاری و تخریب اموال عمومی توسط نوجوانان (مطالعه موردی بر نوجوانان استان قزوین). مجله جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد آشتیان. شماره ۷.
۲۱. مقیمی اسفندآبادی، حسین (۱۳۸۵). بررسی علل و عوامل بزهکاری افراد ۱۵-۱۹ ساله در شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی.
۲۲. ملک‌میان، لینا و شریفیان، سعید (۱۳۸۸). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر جرم در زنان زندانی. نشریه پژوهش اجتماعی. دوره ۲. شماره ۵، ۱۴۳-۱۶۹.
۲۳. مومشکاتی، ز. (۱۳۸۳). سنجش تأثیر عوامل درونی و بیرونی خانواده بر بزهکاری. مجموعه مقالات مسائل اجتماعی ایران. تهران: انتشارات آگاه.
۲۴. مهرگان، نادر و گرشاسبی فخر، سعید (۱۳۹۰). نابرابری درآمدی و جرم در ایران. فصلنامه‌ی پژوهش‌های اقتصادی. سال یازدهم. شماره ۴.
۲۵. هژبریان، لاله (۱۳۹۰). بررسی عوامل اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی مؤثر بر بزهکاری (مورد مطالعه دانش‌آموزان ۱۶-۱۸ ساله شهر اهواز). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما: عبدالحسین نبوی، دانشگاه شهید چمران.
26. Adams, M. S., C. T. Robertson, P. Gray-Ray, and M. C. Ray (2003). 'Labeling and Delinquency', Adolescence, Vol. 38, No. 149.

27. Bernburg, J. G. and M. D. Krohn (2003). 'Labeling, Life Chances, and Adult Crime: The Direct and Indirect Effects of Official Intervention in Adolescence on Crime in Early Adulthood', *Criminology*, Vol. 41, No. 4.
28. Buckner, K. J. (2009). 'Dimensions of Adolescent Maltreatment and Self-Reported Delinquency: The Mediating Roles of Attachment to Parents and Attachment to School', Thesis for the degree of Doctor of Philosophy, Case Western Reserve University.
29. Clinard, M. Meier R **sociology of deviant Behavior**. New York. Holt Rinehart and Winston 1979.
30. Friday, P.C. & et al. (2005). "A Chinese Birth Cohort: Theoretical Implications". *Journal of Research in Crime and Delinquency*. No. 42.
31. Geason, S. & Wilson, P. (1990) "Preventing graffiti and vandalism", Australian Institute of Criminology, Canberra.
32. Hauber A.R. (1991). **Delinquency and vandalism in the Netherlands**, public Transportation System, Economic Research Center.
33. Lee, Kangoh (2009), "Unemployment and Crime", **Econometric Society Australasian Meeting**, Department of Economics, San Diego State University.
34. Lemert Edwin M. (1953). **social Pathology**, New York; McGraw-Hill.
35. Raluca-Ana-Maria Dumttru (2012), "The Relationship Between Crime Rate, Unemployment Rate and the Share of Total School Population, A Multifactorial Model", *International Journal of Criminal Investigation*, Vol. 2, Issue 2, PP. 141-159.
36. Romero AJ; Ruiz M. **Does families lead to increased parental monitoring?** Protective factors for coping with Risky Behaviors. *J Child Fam Stud*. 2007; 16: 143-154.
37. Sanchez, F. (2002), "Conflict, Violent Criminal Activity in Colombia", Yale University Press, PP. 52.
38. Sutherland, Edwin H (1939). **Principles of Criminology**. J. B. Lippincott company. 30rd. Philadelphia Lippincott.
39. Tushima, Mashiro (2000). "Economic Structure and Crime: The Case of Japan". *Journal of Socio-Economic*, Volume 25, No 4.
40. Wilson, P. Healy, P. (1986) **Graffiti and vandalism**. A Report to NSW State Rail Authority.
41. Wu, Dongxu & Wu, Zhongmin (2011), "Crime, Inequality and Unemployment in England and Wales", *Applied Economics*, PP. 1-28.